



LIKKUTEI TORAH • PARSHAS RE'EH • MAAMAR 6

ושמתי כדכד שמשותיך ושעריך לאבני אקדח וגוי (בישעיה...)

“And I will make your windows of
kadmah, and your gates of ekdah stones”



DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok



LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likkutei-torah/reeh/6/

1 ושמתי כדכד שמשותיך ושעריך לאבני אקדה וגוי' (בישעיה סי' נ"ד) ובגמרא (פרק חמישי דב"ב [דבכא בתרא])

אמר רבי שמואל בר נחמני פליגי בה תרי מלאכי ברקיעא גבריאל ומיכאל

“And I will make your windows of kadmah, and your gates of ekdach stones,” etc. (Isaiah, chapter 54). And in the Gemara (the fifth chapter of Bava Basra): Rabbi Shmuel bar Nachmani said, two angels in the firmament disagree about it, Gavriel and Michael

(ובילקוט בישעיה איתא מיכאל וגבריאל) חד אמר שהם אחד אמר ישפה. אמר הקדוש ברוך הוא להוי כדין וכדין.

(and in the Yalkut on Isaiah it reads “Michael and Gavriel”). One said [it is] shoham [onyx], and one said yashfeh [jasper]. The Holy One, blessed be He, said: Let it be like this and like this (kedein ukedein).

ושמשותיך פי' הארת השמש (וכדפירש"י [וכדפירש רש"י]) (בישעיה שם) ובסנהדרין (דף ק' ע"א) חלונות שהשמש זורח בהם כוי ועיין ברכות בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו].

“Your windows” (shimshosayich) means the shining of the sun (shemesh) (as Rashi explained) (on Isaiah there); and in Sanhedrin (folio 100a): windows through which the sun shines, etc. And see [Midrash] Rabbah, Bo, section 15.

והנה כתיב כי שמש ומגן הוי' אלקים (תלים סי' פ"ד) ששם הוי' נקי שמש וכתיב וזרח לך יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה במלאכי (סי' ג' כ').

Now, it is written, “For a sun and a shield is Havayah Elokim” (Psalms, chapter 84), [showing] that the Name Havayah is called “sun.” And it is written, “And for you who fear My Name, a sun of tzedakah (righteousness) shall shine, with healing in its wings,” in Malachi (chapter 3, [verse] 20).

הרי גם כחי' צדקה נקי שמש. וזהו ענין שמשותיך ב' בחי' שמש. ולהבין זה יש

So the level of tzedakah, too, is called “sun.” And this is the meaning of shimshosayich [in the plural]: two levels of “sun.” To understand this, we must

להבין תחלה מה שמבואר בספרים שבאלול מאירין י"ג מדות הרחמים עד ראש השנה ואחר כך בעשרת ימי תשובה חוזרין ומתגלים הי"ג מדות (וכמ"ש בזח"ב [בוהר חלק ב'] ס"פ תרומה) (דף קע"ו ע"א).

first understand what is explained in the sefarim: that in Elul the Thirteen Attributes of Mercy shine until Rosh HaShanah, and afterwards, in the Ten Days of Teshuvah, the Thirteen Attributes are revealed again (as is written in the Zohar, Part II, at the end of Parshas Terumah) (folio 176a).

ולכך אומרים ויעבור הוי' כו' עד יוה"כ [יום הכפורים]. וצריך להבין מהו ההפרש שבין אותה ההתגלות שבאלול לאח"כ בעשי"ת [בעשרת ימי תשובה].

This is why we say "And Havayah passed," etc., until Yom Kippur. And we need to understand: what is the difference between that revelation in Elul and [the one] afterwards, in the Ten Days of Teshuvah?

ויוכן כל זה בהקדים ביאור ענין התשובה שאינה על עבירות דוקא שהרי ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שיהיה כל ימיו בתשובה

All this will be understood by first explaining the nature of teshuvah (return), which is not specifically for sins, for our Sages, of blessed memory, said that one should be in teshuvah all his days;

אלא הוא ענין השבת הנפש ששב ונושא את נפשו אליו ית' כי ירידה צורך עליה היא.

rather, it is the returning of the soul: one returns and lifts his soul up to Him, may He be blessed, for the descent is for the sake of an ascent.

2 ולהבין זה דלכאורה הרי בלא"ה [בלאו הכי] נש"י [נשמות ישראל] עלו במחשבה דהיינו שאינן כמו המלאכים צבא מעלה ומטה שמקור התהוותן מבחי' דבור העליון כדכתיב וברוח פיו כל צבאם.

To understand this: for seemingly, the souls of Israel in any case "arose in thought"; that is, they are not like the angels, the hosts above and below, whose source of coming into being is the level of the supernal speech, as it is written, "And by the breath of His mouth, all their host."

אבל הנשמות נלקחו מאותיות מחשבתו ית' והן הן ס"ר אותיות שבתורה שהן כנגד ס"ר נשמות

But the souls were taken from the letters of His thought, may He be blessed, and these are the very six hundred thousand letters of the Torah, which correspond to the six hundred thousand souls

שבהם כלולים כל הנשמות שבאוצר להיותן ענפים וניצוצין המפשטים מהם וכנודע וא"כ הרי מקורן ושרשן הוא גבוה מאד נעלה ומהו העליה עוד.

in which all the souls in the treasury are included, since they are branches and sparks that spread forth from them, as is known. If so, their source and root is very high and exalted; what further ascent, then, [can there be]?

(ועמ"ש בפי' שלח ע"פ אני ה' אלקיכם כו' וע"פ מי מנה עפר יעקב וע"פ את שבתותי תשמרו כו').

(See what is written in Parshas Shelach on the verse "I am Havayah your G-d," etc., and on the verse "Who has counted the dust of Yaakov," and on the verse "You shall keep My Shabbosos," etc.)

אך הנה מודעת זאת דכמו עד"מ בנפש יש כמה כחות שלמעלה מהמחשבה כי המחשבה אינה אלא לבוש להשכל השוא מתלבש בה ומתחלק באותיות

However, it is well known that, by way of analogy, in the soul there are several powers that are above thought; for thought is only a garment for the intellect, which clothes itself in it and is divided into letters,

אבל בעצם השכל הוא מהות אחר ונעלם ממנה כגון דבור תוספת ורא"ש שההשכלה עצמה אינה מסוג האותיות כלל ונעלית מהם במדרגה

but the intellect itself is a different essence, hidden from it. For example, a comment of Tosafos and of the Rosh: the insight itself is not of the category of letters at all, and is higher than them in level,

כי היא סברא רוחניות ונקודה א' רק שנתפסת ומתלבשת בתיבות וצירופי אותיות אלו ומתחלקות בהן כו'.

for it is a spiritual reasoning and a single point, only it is grasped and clothed in these words and combinations of letters, and divided among them, etc.

3 ולכן השכלה אחת שבדבור התוספת היא באותיות ותיבות אלו ובהרא"ש והר"ן [והרבינו נסים] השכלה זו עצמה היא באותיות ותיבות אחרים והיינו שהאותיות והתיבות לגבי השכל הן כמו לבוש לבד וכלבוש תחליפם.

Therefore one insight that in the Tosafos comment is in these letters and words, in the Rosh and the Ran this very insight is in other letters and words. That is, the letters and words, relative to the intellect, are merely like a garment, and "like a garment You change them."

ויש ג"כ בחי' שלמעלה מהשכל כי השכליים נובעים ומתחדשים תמיד חדשים לבקרים ומוכרח שיש מציאות איזה כוחות הנפש המהוה אותן

There is also a level above the intellect: for insights well up and are renewed constantly, "new every morning," and there must necessarily exist some faculty of the soul that brings them into being;

והוא הנק' משכיל שהוא לשון מפעיל והוא מ"ש משכיל לאסף משכיל לאיתן האזרחי למנצח משכיל כו'.

and this is what is called maskil, which is a causative form, and this is what is written, "A maskil of Asaf," "A maskil of Eisan the Ezrachite," "For the conductor, a maskil," etc.

4 ולכן נקרא הנפש נפש המשכלת וכמ"ש במ"א. כן ממש יובן למעלה עליית הנשמות אחר ירידתן ממקור חוצבן מחשבה עילאה להתלבש בגוף חומרי שהעלייה הוא למעלה מעלה מהמחשבה. וזהו ענין התשובה תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד כו'.

This is why the soul is called "the intellectual soul" (nefesh hamaskeles), as is explained elsewhere. Exactly so will it be understood Above: the ascent of the souls after their descent from the source from which they were hewn, the supernal thought, to be clothed in a physical body, is an ascent far, far above thought. And this is the meaning of teshuvah: tashuv hei, the upper hei returns to the yud, etc.

(כי מחשבה עילאה היא בחי' ה' עילאה דשם הוי' ותשוב ה' עילאה לגבי יו"ד היינו למעלה מבחי' מחשבה שהיו"ד עצמו הוא בחי' חכמה עילאה שנק' משכיל לאיתן כו' וקוצו של יו"ד הוא בחי' אין שממנו תמצא החכמ' [החכמה] וע' במ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' שלח)

(For the supernal thought is the level of the upper hei of the Name Havayah, and "the upper hei returns to the yud" means above the level of thought; for the yud itself is the level of the supernal Chochmah (wisdom), which is called "a maskil of Eisan," etc., and the tip of the yud is the level of ayin (nothingness), from which "Chochmah is found." And see what the Ramaz writes on Parshas Shelach)

(דקנ"ט ע"א) בענין יו"ד של שם שקשור ממש בעולם א"ס בסוד קוצו של יו"ד כו'

(folio 159a) about the yud of the Name, which is truly bound up with the world of Ein Sof, in the mystery of the tip of the yud, etc.,

עד יו"ד וקוצו א"ס ואצ"י ה' עולם הבריאה הכולל יצירה ועשיה כו' ויש פרסא מבדלת כו'

up to: "The yud and its tip: Ein Sof and Atzilus; the hei: the World of Beriah, which includes Yetzirah and Asiyah," etc., "and there is a dividing curtain," etc.

ע"ש וע' בראשית חכמה פ"ב [פרק ב'] משער התשובה במ"ש עוד ביארו בזהר שהתשובה עולה עד הכתר כו':

See there. And see Reishis Chochmah, chapter 2 of Sha'ar HaTeshuvah, where it says: "They further explained in the Zohar that teshuvah rises up to Keser (the Crown)," etc.

5 ב כי הנה אור א"ס ב"ה מרומם ומתנשא רבבות מדרגות עד אין קץ למעלה מהמחשבה ואפי' [ואפילו]

מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] כו' וכנודע ובמחשבה א' הוא סובב וממלא לכל העולמות

2. For the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is exalted and uplifted myriads of levels without end above thought, and even above the level of the supernal Chochmah (wisdom), etc., as is known; and in a single thought He encompasses and fills all the worlds,

וכמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות היה הוה ויהיה וג"ע [וגן עדן] ועוה"ב [ועולם הבא] ותח"מ [ותחיית

המתים] בכלל בסקירה אחת ממש והוא מ"ש בתחלת הע"ח [העץ חיים] כשעלה ברצונו כו'

as the saying goes, "He sees and looks to the end of all generations": what was, is and will be, and Gan Eden, the World to Come and the Resurrection of the Dead included, in literally a single glance. And this is what is written at the beginning of Etz Chaim, "When it arose in His will," etc.,

שברצון ומחשבה זו נאצלו כל העולמות הן אותם הנזכרים ומובארים בספרי האמת והן אותם שאינן גלויים וידועים מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כולן במחשבה א' נתהוו.

that in this will and thought all the worlds were emanated, both those mentioned and explained in the books of truth and those that are not revealed and known; from the beginning of all levels to the end of all levels, all of them came into being in a single thought.

ולמשל כמו בנפש האדם כשחושב מחשבה א' זהו כלא ממש לגבי כללות המחשבה שיכול לחשוב

מחשבות עד אין קץ ותכלית וכ"ש [וכל שכן] לגבי מהות ועצמות הנפש כו' (ועי' מזה בד"ה אלה מסעי).

By way of analogy: in the human soul, when one thinks a single thought, it is truly as nothing compared with thought as a whole, which can think thoughts without end or limit, and all the more so compared with the being and essence of the soul, etc. (And see on this in the discourse beginning "These are the journeys.")

כך הוא הארת החיות הנמשכת ממנו ית' לכללות העולמות כולן דכלא ממש חשיבא קמיה ית' ואין ערוך אליו.

So is the radiance of life-force (chayus) that is drawn from Him, may He be blessed, to all the worlds as a whole: it is truly considered as nothing before Him, may He be blessed, and bears no comparison to Him.

ועי"כ לית מחשבה תפיסא ביה ולכן נקי' ההמשכה בשם אור א"ס שהאור אינו פועל שינוי בעצם המאור כנודע ולהיות כן ה"ז [הרי זה] תכלית כל האדם להיות נכספה

Therefore "no thought can grasp Him," and therefore what is drawn forth is called by the name Or Ein Sof, "the light of the Infinite One," for light effects no change in the essence of the luminary, as is known. This being so, the whole purpose of man is that "his soul should yearn

וגם כלתה נפשו ליכלל בעצמותו ית' דוקא הבלתי בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] ולדבקה בו ולא ירצה אפילו לקבל פרס בגי"ע [בגן עדן]

and even pine" to be included in His essence, may He be blessed, specifically, which is without limit, and to cleave to Him; and he should not want even to receive a reward in Gan Eden,

כי הוא זיו והארה בלבד ועי" צמצומים רבים וכמארו"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] כו'. והיינו מ"ש לאשתאבא בגופא דמלכא בגופא דמלכא דוקא.

for that is only a glow and a radiance, and through many contractions (tzimtzumim), as our Sages, of blessed memory, said, "With [the letter] yud the World to Come was created," etc. And this is what is said, "to be absorbed into the body of the King," into the body of the King specifically.

(ועמ"ש בד"ה אחריה' אלקיכם תלכו ולקמן בד"ה כי תצא ובד"ה שובה ישראל ובד"ה האזינו השמים).

(See what is written in the discourse beginning "After Havayah your G-d shall you walk," and below in the discourse beginning "When you go out," and in the discourse beginning "Return, O Israel," and in the discourse beginning "Listen, O heavens.")

וזהו ענין התשובה שהוא השבת הנפש דהיינו לשוב למעלה ממקור מחצב נפשו דהיינו למעלה מן המחשבה כנ"ל והוא העליה שאחר הירידה. ועמ"ש ע"פ ואלה מסעיהם למוצאיהם.

And this is the meaning of teshuvah, which is the returning of the soul: to return [to a place] higher than the source from which his soul was hewn, that is, higher than thought, as mentioned above; and this is the ascent that follows the descent. And see what is written on the verse "And these are their journeys according to their goings forth."

ושעת הכושר לזה הוא בקי"ש [בקריאת שמע] באמרו אחד ואהבת כו' וכמבואר בספרים שצריך למסור נפשו באחד ואין הכוונה על ציור קי"ה [קידוש השם] בפ"מ [כפועל ממש] בלבד

The opportune time for this is in the Shema, when one says "One" and "You shall love," etc.; and as is explained in the sefarim, one must give over his soul at [the word] "One." The intention is not only to picture sanctifying the Name in actual deed,

אלא גם ברוחניות והוא ביטול הנפש להתכלל באור ה' אחד והוא בחי' ומדרגת יחידה ועל זה אמר דוד המלך ע"ה [עליו השלום] (תהלים ל"ה) מכפירים יחידתי אודך בקהל רב

but also spiritually: this is the self-nullification (bittul) of the soul, to be included in the light of G-d, [who is] One. This is the level and rank of Yechidah, and of this King David, peace be upon him, said (Psalms 35), "[Save] my only one (yechidasi) from the young lions; I will thank You in the great congregation."

כי יש נרנח"י [נפש רוח נשמה חיה יחידה] חיה הוא בחי' חכמה כמ"ש והחכמה תחיה ונשמה הוא בחי' בינה שהוא בחי' השגה כו'

For there are Nefesh, Ruach, Neshamah, Chayah and Yechidah. Chayah is the level of Chochmah, as it is written, "Wisdom gives life (techayah)"; and Neshamah is the level of Binah (understanding), which is the level of comprehension, etc.;

אבל יחידה הוא בחי' הרצון פשוט שלמעלה מן החכמה ויחידה הוא לשון נקבה שמקבלת מיחיד but Yechidah is the level of the simple will that is above Chochmah. And Yechidah is a feminine form, [denoting one] that receives from the Yachid, the Only One,

כי היא רק תשוקתה ליחידו שלעולם בלבד ליכלל בעצמותו ית' דוקא וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו'

for its only longing is for the Only One of the world alone, to be included in His essence, may He be blessed, specifically; as it is written, "Whom do I have in heaven? And besides You I desire nothing on earth," etc.

שמים וארץ ג"ע [גן עדן] עליון ותחתון בכלם לא חפצתי רק אותך ית' בלבד ועמ"ש ע"פ אחת היא יונתי ובחי' זו ישנה אפי' [אפילו] בפחותי הערך

Heaven and earth are the upper and lower Gan Eden: in all of them I desire nothing but You alone, may You be blessed. And see what is written on the verse "One is my dove." And this level is present even in those of the lowest worth,

כי כל אחד ואחד מישראל יש בו בטבעו בחי' מס"נ [מסירות נפש] ורצון זה שלמעלה מהשכל וכמבואר בספרים שגם מי שאין לו

for every single Jew has in his nature the quality of self-sacrifice (mesirus nefesh) and this will that is above intellect; and as is explained in the sefarim, even one who has nothing

אלא נפש או נפש דנפש מ"מ גם בחי יחידה כלולה בה (ועיין בשע"ק [בשערי קדושה] להרח"ו [להרבי חיים ויטאל] חלק שלישי שער ב').

but Nefesh, or the Nefesh of Nefesh, nevertheless has the level of Yechidah included in it as well (and see Sha'arei Kedushah by Rabbi Chaim Vital, part three, gate 2).

והנה זה לעומת זה עשה האלהים שגם בסט"א [בסטרא אחרא] יש בחי יחידה זו שהיא בחי רצון שלמעלה מהשכל

Now, "G-d made one opposite the other": in the sitra achra (the other side), too, there is this level of Yechidah, which is the level of a will that is above intellect

והטעם וע"כ יכול להיות רצון חזק לאדם גם במילי דעלמא כענין רצון זה שבקדושה שלמעלה מהטעם אם ימשיך עליו עול דרך ארץ כו'.

and reason. Therefore a person can have a strong will even in worldly matters, like this will in holiness that is above reason, if he draws upon himself the yoke of worldly affairs, etc.

(ע"ד הנזכר בפ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה וכשנעשה התקשרות לה העולם כ"כ [כל כך] בחוזק עד שהוא בלי שכל כלל כו') ומקור בחינה זו נק' כפירים כי כחם רב ועצום ויש בהם תגבורת החיות כו'.

(Along the lines of what is mentioned in Parshas Beshalach, in the discourse beginning "To My mare among Pharaoh's chariots": when the attachment to the world becomes so strong that it is entirely without reason, etc.) And the source of this level is called "young lions" (kefirim), for their strength is great and mighty and they have an overpowering life-force, etc.

ועל זה ביקש דוד המלך ע"ה [עליו השלום] מכפירים יחידתי להיות בחי יחידה רק בקדטשה בלבד ליחידו של עולם והוא בחי ומדרגת אהבת בכל מאדך

And about this King David, peace be upon him, asked, "[Save] my only one from the young lions": that the level of Yechidah be only in holiness alone, for the Only One of the world. And this is the level and rank of the love "with all your might (me'odecha),"

כי בכך נפשך כולל ד' בחי נרנ"ח [נפש רוח נשמה חיה] ובחי בכל מאדך הוא בחי יחידה כי מאד הוא בלי גבול כו'

for "with all your soul" includes the four levels Nefesh, Ruach, Neshamah and Chayah, and the level of "with all your might" is the level of Yechidah, for me'od is without limit, etc.

והיינו דאמרוז"ל [דאמרו רבותינו זכרונם לברכה] בכל מאדך בכל ממונך ולכאורה הוא פלא מה ענין הממון לבחיי מאד שהוא בחיי ומדרגה היותר גבוה שבנפש בחיי יחידה.

And this is what our Sages, of blessed memory, said: "With all your might: with all your money." Seemingly this is astonishing: what does money have to do with the level of me'od, which is the highest level and rank in the soul, the level of Yechidah?

אך הענין כמ"ש צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת (במשלי סי' י"ד ל"ד) פ"י חטאתם של ישראל הוא הגורם חסד לאומים.

But the explanation is as it is written, "Tzedakah exalts a nation, and kindness to the nations is sin" (in Proverbs, chapter 14, [verse] 34), meaning: the sin of Israel is what causes kindness to the nations.

כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא כו'. ועי"ז נמשך חסד שהוא בחיי השפעה ח"ס דלי"ת לס"א [לסטרא אחרא]

For "there is no righteous man on earth who does good and does not sin," etc. And through this chesed (kindness) is drawn forth, which is the level of bestowal, chas dalet, "compassion on the dalet," to the sitra achra;

כי ע"י כל חטא וחטא נעשה פגם בנפש ובמקור שורשה לפי שמתלבשת בנפש הבהמית והיא שמורידה וממשיכה בעמקי הקליפות והיכלות החיצונים כו'.

for through each and every sin a blemish is made in the soul and in the source of its root, since it clothes itself in the animal soul, and it is [the animal soul] that brings it down and draws it into the depths of the kelipos and the external chambers, etc.

6 ואמנם הצדקה תרומם גוי זה ישראל כמ"ש ומי כעמך כו' והיינו נפש הבהמית שעל ידי הצדקה שאדם עושה נפרדת ונבדלת נפש הבהמית מן הרע הגמור ומתרוממת גם היא להיות כל מדותיה ולבושיה לה' לבדו.

However, "tzedakah exalts a nation": this is Israel, as it is written, "And who is like Your people," etc.; that is, the animal soul. For through the tzedakah that a person does, the animal soul is separated and set apart from complete evil, and it too is exalted, so that all its attributes and garments are for G-d alone.

7 והוא בחי' ומדרגת בעי'ת [בעלי תשובה] שהפליגו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] במעלתן ואמרו במקום שבעי'ת

[שבעלי תשובה] עומדין כוי' כי כל המדות שבנהי"ב [שבנפש הבהמית]

And this is the level and rank of baalei teshuvah, whose greatness our Sages, of blessed memory, extolled, saying, "In the place where baalei teshuvah stand," etc. For all the attributes (middos) in the animal soul,

בעצם מציאותן הן תקיפין וחזקים יותר מהמדות הקדושות שבנפש האלקית וכמו בגשמיות שהבהמות וחיות המה בעלי כח וגבורה בטבעם יותר מבני אדם.

in their very existence, are more forceful and stronger than the holy attributes in the G-dly soul, just as, physically, domestic and wild animals are by nature possessed of more strength and might than human beings.

8 והטעם משום ששרשן ממקום גבוה מאד נעלה בחי' יד החזקה והן המלכים אשר מלכו לפני מלך מלך לבני ישראל למעלה מעלה ממקור נפשות ישראל הקדושות כוי' רק שירדו ונפלו למטה מטה.

The reason is that their root is from a very high and exalted place, the level of "the strong hand," and they are "the kings who reigned before any king reigned over the children of Israel," far, far above the source of the holy souls of Israel, etc.; only, they descended and fell far, far below.

9 ואמנם כד אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא הרי נכלל בחי' תוקף זה בקדושה וזו היא מעלת בעי'ת [בעלי תשובה] דבחילא יתיר וכמבואר במ"א.

However, when it is subdued and transformed from darkness to light, this level of forcefulness is included in holiness; and this is the superiority of baalei teshuvah, [who come] "with greater strength," as is explained elsewhere.

וזהו שביקש דוד להנצל מכפירים יחידתי כי יש בחי' יחידה שהוא תוקף והתגברות הרצון שלמעלה מהטעם גם בסט"א [בסטרא אחרא] ונקי' כפירים כמ"ש הכפירים שואגים לטרף שהוא התגברות החיות גבור כארי כוי' כנ"ל.

And this is why David asked to be saved, [saying,] "my only one from the young lions": for there is a level of Yechidah, which is the forcefulness and intensity of the will that is above reason, in the sitra achra (the other side) as well, and it is called "young lions" (kefirim), as it is written, "The young lions roar for prey," which is the intensity of life-force, "mighty as a lion," etc., as mentioned above.

10 ולזה אמר דוד מכפירים יחידתי שתהיה יחידתי מקושר בקשר אמיץ וחזק להשיי' [להשם יתברך] לבדו ולא תפול ח"ו [חס ושלום] בידי החיצונים הכפירים.

Therefore David said, "my only one from the young lions": that my Yechidah be bound with a strong and mighty bond to G-d, may He be blessed, alone, and not fall, G-d forbid, into the hands of the external forces, the young lions.

וזהו תרומם גוי שיתהפכו המדות שבנפש הבהמית לדבקה בו ית' והיינו ע"י הצדקה דוקא כי במדה שאדם מודד מודדין לו

And this is [the meaning of] "exalts a nation": that the attributes (middos) in the animal soul be transformed to cleave to Him, may He be blessed; and this comes through tzedakah specifically, for "in the measure with which a person measures, he is measured,"

וכמו שהוא מרחם על העני להחיות נפשו ממתי רעב כך מלמעלה מתגלגלים רחמים המרובים ממקור הרחמים על נפשו לרוממה משפלותה וטומאתה וכמ"ש מחיה מתים כו' (ועמ"ש סד"ה ציון במשפט תפדה בענין ושביה בצדקה):

and just as he has compassion on the poor man, to revive his soul from among the starving, so from Above abundant mercies roll down from the source of mercy upon his soul, to raise it from its lowliness and its impurity, as it is said, "He revives the dead," etc. (And see what is written at the end of the discourse beginning "Zion shall be redeemed with justice," on "and her returnees with tzedakah.")

11 ג וזהו ענין התגלות י"ג מדות הרחמים באלול שקודם עשיית [עשרת ימי תשובה]. כי הנה בעשיית [בעשרת ימי תשובה] מתגלים רחמים רבים אחר קדימת התשובה

3. And this is the meaning of the revelation of the Thirteen Attributes of Mercy in Elul, which precedes the Ten Days of Teshuvah. For in the Ten Days of Teshuvah abundant mercies are revealed after teshuvah has come first,

כי באתערותא דלתתא דוקא אזי הוא אתערותא דלעילא וכמבואר בזהר ע"פ אם ישים אליו לבו כו' רוח אייתי רוח ואמשיך רוח.

for it is specifically through an arousal from below (isarusa dilesata) that there is then an arousal from above (isarusa dile'eila), as is explained in the Zohar on the verse "If He sets His heart upon him," etc.: "A spirit brings a spirit, and draws forth a spirit."

12 והנה כד אייתי רוח ממטה למעלה כאשר רצון לבו לה' בבחי' מאד בחילא יתיר אזי ימשיך

Now, when one brings up a spirit from below to above, when the will of his heart is for G-d at the level of me'od ("might"), "with greater strength," then he will draw

ג"כ רוח דוגמתו מלמעלה למטה בחי' מאד העליון שבלי גבול והן הן י"ג מדות הרחמים שבפסוק מי אל כמוך נושא עון כו'.

also a spirit like it from above to below: the level of the supernal me'od, which is without limit. And these are the very Thirteen Attributes of Mercy in the verse, "Who is a G-d like You, Who bears iniquity," etc.

אך גם בכדי שתהיה אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] זו שנשוב אל ה' בכל נפשנו ומאדנו צריך ג"כ התעוררות מלמעלה עד אשר ממרום יערה רוח ה' על ישראל עמו לעורר לבבם שיצעקו אל ה' מתוך תוכם נקודת לבבם.

But in order for there to be this arousal from below, that we return to G-d with all our soul and our might, there must also be an arousal from above, until from on high the spirit of G-d is poured out upon Israel His people, to arouse their hearts, so that they cry out to G-d from their very innermost core, the point of their hearts.

13 וזהו ענין התגלות י"ג מדות הרחמים שבאלול שע"י הרחמים האלה קמה נפשו מנפילתה וגם נצבה ועולה לה' ברוח נדיב' [נדיבה] בבחי' מאד ממש בחילא יתיר כו'. ולכן מבואר בדברי רז"ל [רבתינו זכרונם

לברכה] שצריך להרבות בצדקה מר"ח [מראש חודש] אלול.

And this is the meaning of the revelation of the Thirteen Attributes of Mercy in Elul: that through these mercies his soul rises from its fall, and also stands upright and ascends to G-d with a willing spirit, at the very level of me'od, "with greater strength," etc. Therefore it is explained in the words of our Sages, of blessed memory, that one must increase in tzedakah from Rosh Chodesh Elul.

14 והיינו מטעם הנ"ל כי צדקה תרומם ותגביה כו'. ולכן תיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה קודם ק"ש [קריאת

שמע] בקשות התעוררות רחמים עלינו בשתים שלפניה והוא מה שאומרים אבינו אב הרחמן רחם עלינו ותן בלבנו בינה

That is for the reason mentioned above: that tzedakah exalts and raises up, etc. Therefore the Men of the Great Assembly instituted for us, before the Shema, requests for the arousal of mercy upon us, in the two [blessings] before it; this is what we say, "Our Father, merciful Father, have mercy upon us, and put into our hearts understanding

להבין כו' וכן ברחמיך הרבים רחם עלינו ברחמיך הרבים דייקא וכמ"ש מזה בד"ה והנה מנורת זהב

to understand," etc.; and likewise, "In Your abundant mercies, have mercy upon us": "in Your abundant mercies" specifically, as is explained on this in the discourse beginning "And behold, a menorah all of gold."

כי אנחנו שכבר ירדנו בעולם השפל הרחק מאד מאור פני מלך חיים אין אנו משיגים ומכירים
הרחמנות שעלינו

For we, who have already descended into the lowly world, very far from the light of the King's face, [which is] life, do not grasp or recognize the pity that is [due] us;

אבל הוא ית' הוא היודע כו' וכולא קמיה כלא חשיבא ממש יודע גודל הרחמנות שעל הנשמות אשר
ירדו

but He, may He be blessed, is the One who knows, etc., and before Him all is considered as truly nothing; He knows how great is the pity upon the souls that have descended

מאיגרא רמה בסתר המדרגה בעוה"ז השפל ובגוף החומרי ונתרחקו מאד מאלקותו ית' וע"י רחמים
רבים יתן בלבנו בינה להבין כו' היינו להבין דבר מתוך דבר.

"from a high roof" into "the covert of the cliff," into this lowly world and into the physical body, and have become very far from His G-dliness, may He be blessed. And through abundant mercies He will put into our hearts understanding to understand, etc., that is, to understand one thing from another.

פי' שמתוך דבר שהוא הארת אור א"ס הממלא כל עלמין אשר לגדולתו אין חקר ממש להחיות עולמות
רבים עד אין קץ ותכלית ואעפ"כ [ואף על פי כן] הוא כאין ואפס ממש לגבי עצמותו ית' וכמשל ביטול
דיבור א' כו'.

That is: from one thing, which is the radiance of the Infinite Light that fills all worlds (memalei kol almin), "whose greatness is unsearchable," truly, giving life to many worlds without end or limit, and nevertheless it is truly as naught and nothing compared with His essence, may He be blessed, as in the analogy of the nullity of a single word, etc.

מזה יבין איך שעצמותו ית' הוא המרומם ונשגב לבדו (וע' בד"ה השמים כסאי) ואז לזאת תכסוף אליו נפש

From this he will understand how His essence, may He be blessed, alone is exalted and sublime (and see the discourse beginning "The heavens are My throne"). And then, because of this, there will yearn for Him the soul

כל חי בבחי' מאדך בלי גבול ממש למסור נפשו ממש באחד האמיתי ובע"כ [ובעל כרחך] אתה חי כו' ואנו אין לנו לבקש כ"א קרבת אלקים ית' אלינו.

of every living being, at the level of "your might," truly without limit, to give over his soul truly to the true One, and "against your will you live," etc. And we have nothing to ask for but the nearness of G-d, may He be blessed, to us.

15 וזהו ענין שמ"ע [שמונה עשרה] שלאחר ק"ש [קריאת שמע] שהוא ביאור ופי' המס"נ [המסירות נפש] שבק"ש [שבקריאת שמע] שהמבוקש הוא להיות בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו כו'

And this is the meaning of the Shemoneh Esreh that follows the Shema, which is the explanation and interpretation of the self-sacrifice (mesirus nefesh) in the Shema: that what is sought is that there be "Blessed are You, Havayah, our G-d," etc.

ברוך הוא לשון בריכה והמשכה שיתגלה אלקותו ית' למטה מטה עד שיהיה בבחי' אתה לנוכח.

Baruch ("blessed") is a term related to a pool (berechah) and to drawing down: that His G-dliness, may He be blessed, be revealed far, far below, until it is at the level of Atah, "You," in the second person,

16 ובחי' אלקינו שלנו ממש. ואמנם המלך אין רואים אותו כשהוא ערום ולזאת צריך לעשות בחינת לבושים וכלים מכלים שונים שיתגלה בהן אלקותו ית'

and the level of Elokeinu, "our G-d," truly ours. However, the king is not seen when he is unclothed; and therefore one must make the level of garments and vessels, "vessels of diverse kinds," in which His G-dliness, may He be blessed, may be revealed.

והיינו מ"ש ודברת בם בדברי תורה כי התורה היא בחי' לבוש שבה מתלבש אור א"ס ב"ה וכמ"ש עוטה אור כשלמה.

And this is what is written, "And you shall speak of them": in words of Torah. For the Torah is the level of a garment in which the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is clothed, as it is written, "He wraps [Himself in] light as a garment."

17 והצדקה היא נקראת ג"כ בשם בחי' לבוש כמאמר לבושו צדקה. והענין הוא עד"מ מלך בשר ודם שיש לו לבושים פנימים שלבוש בהם כשיושב בהיכלו

And tzedakah, too, is called by the name of the level of a garment, as the saying goes, "His garment is tzedakah." The matter is, by way of analogy, [like] a king of flesh and blood, who has inner garments that he wears when he sits in his palace

פנימה ויש לו לבושים חיצונים שלובש אותן כשיוצא לחוץ כך למעלה התורה היא בחי' לבוש הפנימי שאור א"ס שורה בה כמו שהוא מתגלה למעלה באצילות.

within, and has outer garments that he puts on when he goes outside. So Above: the Torah is the level of the inner garment, in which the Infinite Light (Or Ein Sof) rests as it is revealed above, in Atzilus.

18 והצדקה היא לבוש החיצון דהיינו כשנמשך למטה מטה בעולמות הנפרדים בבי"ע וסביב רשעים יתהלכון הם היכלות ומדורות החיצונים המבקשים טרף ויניקה כו' ואז לבושו צדקה וכמ"ש וילבש צדקה כשריון ושריון קשקשים הוא לבוש וכמ"ש במ"א.

And tzedakah is the outer garment: that is, when [the light] is drawn far, far below, into the separate worlds, into Beriah, Yetzirah and Asiyah, and "the wicked walk all around" (these are the external chambers and abodes, which seek prey and nourishment, etc.), then "His garment is tzedakah," as it is written, "He put on tzedakah as a coat of mail"; and "a coat of mail of scales" is a garment, as is explained elsewhere.

19 וזהו ענין ב' בחי' שמש שמש הוי' ושמש צדקה שהם מאירים ע"י כדכד היינו מחיצה דקה הלבוש דתורה כ"ד ספרין דאורייתא והלבוש דצדקה

And this is the meaning of the two levels of "sun," the sun of Havayah and the sun of tzedakah, which shine through kadkod, that is, a thin partition: the garment of the Torah, the twenty-four (kaf-dalet) books of the Torah, and the garment of tzedakah.

כי העוונות נקראים חשך וענן וכמ"ש מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך להיותן מסתירים על אור ה'

For sins are called darkness and cloud, as it is written, "I have wiped away your transgressions like a thick cloud, and your sins like a cloud," since they conceal the light of G-d;

ועל ידי הצדקה תאיר ותזרח הארה בנפשו להיות מתבטל ומתכלל באור א"ס ממטה למעלה וזהו וזרח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

and through tzedakah a radiance will shine and dawn in his soul, so that he becomes nullified and included in the Infinite Light (Or Ein Sof), from below to above. And this is "And for you who fear My Name, a sun of tzedakah shall shine, with healing in its wings."

20 והוא ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בפ"ב [בפרק ב'] דיומא גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם כי העונות נקראים מכות ופצעים כמאמר הנביא מכף רגל ועד ראש אין בו מתום כו'.

And this is along the lines of the saying of our Sages, of blessed memory, in the second chapter of Yoma: "Great is teshuvah, for it brings healing to the world." For sins are called blows and wounds, as the prophet said, "From the sole of the foot to the head there is no soundness in it," etc.

והיינו לפי שע"י כל חטא וחטא נעשה פגם בנפש ומשפעת כח וחיות לקליפות ועל ידי התשובה הוא מביא רפואה שתצא הנפש מטומאתה וחלאתה ותעלה לקדושה ליכלל באור ה' אחד כנ"ל.

That is, because through each and every sin a blemish is made in the soul, and it imparts power and life-force to the kelipos; and through teshuvah one brings healing, so that the soul goes out of its impurity and its filth and rises to holiness, to be included in the light of G-d, [who is] One, as mentioned above.

21 וזהו ומרפא בכנפיה כי הכנפים הם המעופפים ומעלים את העוף. וכך הוא האוי"ר [האהבה ויראה] הם בחי' גדפין.

And this is "with healing in its wings": for the wings are what fly and lift up the bird; and so too love and awe are the level of "wings" (gadfin).

ובהם ועל ידם הוא ההעלאה ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא נמשכים מלמעלה י"ג מדות הרחמים שהם בחי' מאד העליון שבלי גבול.

Through them and by means of them is the ascent; and through an arousal from below, an arousal from above, the Thirteen Attributes of Mercy are drawn down from above, which are the level of the supernal me'od that is without limit.

וזהו בחי' שמש הב' הנקרא שמש הוי' כו' (וזהו ענין ההפרש בין התגלות י"ג מדות שבחדש אלול.
וכמ"ש לקמן ע"פ אני לדודי.

And this is the level of the second sun, which is called the sun of Havayah, etc. (And this is the meaning of the difference between the revelations of the Thirteen Attributes: [the one] in the month of Elul, as is explained below on the verse "I am my beloved's,"

שהוא עד"מ המלך כשהוא בחוץ בשדה קודם בואו להיכלו. ושם יוצאים לקבל פניו. ואז הוא לבוש
עד"מ לבוש החיצון. וזהו בחי' וילבש צדקה כו' וכובע ישועה בראשו.

is, by way of analogy, [like] the king when he is outside, in the field, before he comes to his palace, and there [people] go out to greet him; and then he is dressed, by way of analogy, in the outer garment. And this is the level of "He put on tzedakah," etc., "and a helmet of salvation on His head."

וזהו בחי' שמש צדקה וכדכתיב עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. ואמנם התגלות י"ג מדות
בעשי"ת [בעשרת ימי תשובה] ובפרט ביוהכ"פ [ביום הכפורים] זהו עד"מ הזוכה לקבל פני המלך בהיכל מלכותו
ושם הוא לבוש לבושים הפנימיים

And this is the level of the sun of tzedakah, as it is written, "Gray hair is a crown of glory; it is found in the way of tzedakah." However, the revelation of the Thirteen Attributes in the Ten Days of Teshuvah, and especially on Yom Kippur, is, by way of analogy, [like] one who merits to greet the king in his royal palace, and there he is dressed in the inner garments;

וזהו בחי' שמש הוי' והוא ג"כ בחי' תורה שנק' שמש כמ"ש לשמש שם אהל בהם והוא כחתן כו' והתורה
נק' חתן וכמ"ש במ"א בשיר השירים ע"פ לסוסתי ועיין בזהר ר"פ בהעלותך

and this is the level of the sun of Havayah. And it is also the level of the Torah, which is called "sun," as it is written, "For the sun He set a tent in them, and it is like a bridegroom," etc.; and the Torah is called "bridegroom," as is explained elsewhere, in Shir HaShirim, on the verse "To My mare"; and see the Zohar at the beginning of Parshas Beha'aloscha.

והיינו בחי' שמש הוי' כדכתיב תורת הוי' תמימה ועמ"ש ע"פ ואתחנן כו' אתה החלות כו'. וכמ"ש בזהר
(תרומה) (דקע"ז א') שהתגלות זו דאתה החלות הוא בעשי"ת [בעשרת ימי תשובה]

That is the level of the sun of Havayah, as it is written, "The Torah of Havayah is perfect." And see what is written on the verse "And I pleaded," etc., "You have begun," etc. And as is written in the Zohar, Terumah) (folio 177a): that this revelation of "You have begun" is in the Ten Days of Teshuvah,

וגם לוחות אחרונות ניתנו ביוהכ"פ [ביום הכפורים]: (ועי"ל [ועוד יש לומר] באופן אחר דשמש צדקה הוא בחי' עליונה יותר כי שמש הוי' היינו בחי' שמש במגן חמה בנרתקה אבל שמש צדקה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בפ"ק [בפרק קמא] דעכומ"ז [דעבודת כוכבים ומזלות] היינו מה שלעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתקה.

and also, the second Tablets were given on Yom Kippur. (One may further say, in another way, that the sun of tzedakah is a higher level: for the sun of Havayah is the level of a sun with a shield, the sun in its sheath; but the sun of tzedakah, as our Sages, of blessed memory, said in the first chapter of [tractate] Avodah Zarah, is that in the Time to Come the Holy One, blessed be He, will take the sun out of its sheath.

ועמ"ש בזה בד"ה תקעו בחודש. גם ברבות בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] משמע דשמש צדקה היינו מ"ש ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים וע' בפ' משפטים פל"א ובזח"א [ובזהר חלק א] מקץ)

And see what is written on this in the discourse beginning "Blow the shofar on the New Moon." [Midrash] Rabbah, Bo, section 15, also implies that the sun of tzedakah is what is written, "And the light of the sun shall be sevenfold, like the light of the seven days"; and see Parshas Mishpatim, section 31; and in the Zohar, Part I, Miketz)

(דרי"ג ע"ב) דשמש צדקה היינו אור שגגזו הקב"ה. וכ"כ [וכן כתב] ר"פ אמור (דפ"ח א') ועיין בפ' פקודי (דף רכ"ד ע"ב).

(folio 203b): that the sun of tzedakah is the light that the Holy One, blessed be He, hid away. And so it is written at the beginning of Parshas Emor (folio 88a); and see Parshas Pekudei (folio 224b).

וא"כ הוא למעלה מבחי' שמש הוי'. והיינו כמ"ש במ"א בד"ה אשירה להוי' בענין ושמרו דרך הוי"ה לעשות צדקה.

If so, it is above the level of the sun of Havayah. And this is as is explained elsewhere, in the discourse beginning "I will sing to Havayah," on "And they shall keep the way of Havayah, to do tzedakah":

שע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] בצדקה ע"י אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] להיות דרך הוי' פי' דרך ומבוא להיות שם הוי"ה וע"י נאמר חנון ורחום הוי' שהקדים בחינת חנון ורחום להיות הוי' שהן הן י"ג מכילין דרחמי מקור האצילות כו' ע"ש.

that through the arousal from below in tzedakah, through this there is an arousal from above, that there be "the way of Havayah," meaning a way and an entrance for the Name Havayah to be. And of this it is said, "Gracious and merciful is Havayah": it put the level of "gracious and merciful" first, so that there be Havayah; and these are the very Thirteen Measures of Mercy (mechilin derachamei), the source of Atzilus, etc. See there.

22 והיינו יג"מ [י"ג מדות] המתגלים ביוהכ"פ [ביום הכפורים] שהוא בחי' לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי"ה ועמ"ש סד"ה וכל בניך בענין בצדקה תכוונני.

That is, the Thirteen Attributes that are revealed on Yom Kippur, which is the level of "Before Havayah you shall be purified," above the Name Havayah. And see what is written at the end of the discourse beginning "And all your children," on "With tzedakah you shall be established."

וכמ"ש במ"ע בענין זורע צדקות מצמיח ישועות התגלות שע"ה נהורין. ועמ"ש בד"ה והיה מדי חדש בענין שמש בשבת צדקה לעניים.

And as is written in M.A., on "He sows tzedakos, causes salvations to sprout": the revelation of the shin-ayin-hei (375) lights. And see what is written in the discourse beginning "And it shall be, from one New Moon to the next," on "Sun on Shabbos is tzedakah for the poor."

ולפ"ז [ולפי זה] שמש הוי' היינו מ"ש הוי' אל רחום וחנון. ועמ"ש בזה סד"ה ואתחנן אל ה'

Accordingly, the sun of Havayah is what is written, "Havayah, G-d, merciful and gracious." And see what is written on this at the end of the discourse beginning "And I pleaded with Havayah."

וזהו ענין ושמתי כדכד שמשותיך דהיינו ב' בחי' שמש הא' מלמעלה למטה המאיר בחדש אלול.

And this is the meaning of "And I will make your windows of kadkod": that is, two levels of "sun." The first, from above to below, which shines in the month of Elul;

והב' מלמטה למעלה שהוא בחי' העליות שבר"ה [שבראש השנה] ויוהכ"פ [ביום הכפורים] והוא ענין שמש הוי' ושמש צדקה וכנ"ל

and the second, from below to above, which is the level of the ascents of Rosh HaShanah and Yom Kippur. And this is the matter of the sun of Havayah and the sun of tzedakah, as mentioned above.

(וזהו שכתוב) בירושלמי דאמר רב כד תחמי שמשא בריש דקלא הב לי גולתא דניצלי נעילת שערים.
כי בנעילה הוא עליית ז"א הנקי שמשא בדיקנא דא"א וזהו בריש דיקלא ע"ד צדיק כתמר יפרח כארז
בלבנון כו')

(And this is what is said in the Jerusalem Talmud, that Rav said: "When you see the sun at the top of the palm trees, give me my cloak, that I may pray Ne'ilas She'arim." For at Ne'ilah there is the ascent of Z'eir Anpin, which is called "the sun," into the beard of Arich Anpin; and this is "at the top of the palm tree," along the lines of "The righteous man will flourish like a palm tree, like a cedar in Lebanon," etc.)

(בזהר ויקרא דט"ז ע"א) צדיק הוא בעל צדקה בחינת שמש צדקה. וכתוב אעלה בתמר וע' בזהר ח"ג [חלק ג']
(דרפ"ג א') והוא מעין בחי' ואור החמה יהיה שבעתים כאור כו'.

(In the Zohar, Vayikra, folio 16a.) A tzaddik is a master of tzedakah, the level of the sun of tzedakah. And it is written, "I will go up on the palm tree"; and see the Zohar, Part III (folio 283a). And this is akin to the level of "And the light of the sun shall be sevenfold, like the light," etc.

ועלייה זו הוא מלמטה למעלה עליית הכלים לגבי אורות עליונים שזהו ענין שבת ויוהכ"פ [ויום הכפורים]
כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] בסופו

And this ascent is from below to above: the ascent of the vessels toward the supernal lights, which is the matter of Shabbos and Yom Kippur, as is written in Iggeres HaKodesh, at its end.

והנה ב' בחי' שמש אע"פ [אף על פי] שעכשיו יש ג"כ הארות אלו כנ"ל מ"מ הן רק בפנימית העולמות

Now, as for the two levels of "sun": although now, too, there are these illuminations, as mentioned above, nevertheless they are only in the inner dimension (pnimiyus) of the worlds;

אבל לעתיד עין בעין יראו. וגם שלעתיד יהיו ב' בחי' שמש הנ"ל במדרגות גבוהות אין קץ:

but in the Time to Come "they will see eye to eye." And also, in the Time to Come the two levels of "sun" mentioned above will be at levels higher without end.

23 ד וזהו ענין חד אמר שהם וחד אמר ישפה ושניהם דברי אלקים חיים. דהנה כתיב ופתחת עליהם שמות בני ישראל וכתוב ונשא אהרן את שמות בני ישראל כו'

4. And this is the meaning of "One said shoham, and one said yashfeh," and both are the words of the living G-d. For it is written, "And you shall engrave upon them the names of the children of Israel," and it is written, "And Aharon shall bear the names of the children of Israel," etc.,

לזכרון לפני ה' שהשנים עשר אבני החשן היה כתוב עליהן שמות השבטים כסדר תולדותם אודם לראובן כו'

“for a remembrance before Havayah”: for on the twelve stones of the breastplate were written the names of the tribes in the order of their births, odem (ruby) for Reuven, etc.;

ואהרן שושבינא דמטרוניתא היה מעלה אותם לפני ה' למעלה מעלה מבחיי שם הוי' וכמ"ש במ"א.
and Aharon, “the groomsman of the Queen (Matronisa),” would raise them up before G-d, far, far above the level of the Name Havayah, as is explained elsewhere.

24 והנה מה שנחקקו שמות השבטים על אבנים טובות דייקא הוא עד"מ כמו בגשמיות כי טעם סגולת מלכים וכלי

Now, the fact that the names of the tribes were engraved on precious stones specifically is, by way of analogy, as in physical matters: for the reason that the treasure of kings and the vessels

יקר באבנים טובות דוקא ומה שדמיהן מרובים עד שלא יעריכום כסף וזהב הוא רק מפני שהוא דבר פלא שהאבן הדומם יהיה זך ובהיר להאיר כאש.

of value are precious stones specifically, and that their price is so great that silver and gold cannot be compared to them, is only that it is a wondrous thing: that an inanimate stone should be pure and bright, shining like fire.

25 וכך הנה התהפכות נפש הבהמית שבישראל מחשוכא לנהורא ועליותן למעלה ליכלל באור ה' לאשתאבא בגופא דמלכא כו'.

So too the transformation of the animal soul in Israel from darkness to light, and their ascent on high to be included in the light of G-d, “to be absorbed into the body of the King,” etc.

וע"ז היה ענין החשן שהיה אהרן מעלה אותו לפני ה' הנה זהו דבר הפלא ופלא ונמשל כאבן טוב נדמו
And about this was the matter of the breastplate, which Aharon would raise up before G-d: this is a wondrous, wondrous thing, and it is likened to a precious stone; they are compared [to it].

וגם שהאבנים טובות גדילים ונמשכים מן הכוכבים וכתוב בישראל והנכם כיום ככובי השמים בפ' דברים וע"ש במדרש רבה.

Moreover, precious stones grow and are drawn from the stars, and it is written of Israel, "And behold, you are today like the stars of the heavens," in Parshas Devarim; and see there in the Midrash Rabbah.

26 והנה לפי סדר תולדות השבטים וסדר אבני החשן יוסף ובנימין שנולדו באחרונה חקוקים על ב' אבנים האחרונות שבטור הרביעי

Now, according to the order of the tribes' births and the order of the breastplate stones, Yosef and Binyamin, who were born last, are engraved on the last two stones of the fourth row,

שהם וישפה. וכמ"ש בהרמב"ם [בהרבי משה בן מימון] פ"ט מהל' [מהלכות / מהלכה] כלי המקדש וברכות ס"פ תצוה ופ' במדבר פרשה ב'.

which are shoham and yashfeh, as is written in the Rambam, chapter 9 of the Laws of the Vessels of the Sanctuary, and in [Midrash] Rabbah, at the end of Tetzaveh and in Bamidbar, section 2.

27 והנה יוסף הצדיק הוא בחי' המשכה והשפעה מלמעלה למטה כי יוסף הוא מלשון תוספת אור הבא מלמעלה וכמ"ש ויוסף הוא המשביר כו' ויכלכל יוסף את אביו כו'. ועמ"ש ע"פ ויגש אליו יהודה.

Now, Yosef the tzaddik is the level of drawing down and bestowing from above to below, for Yosef is from the term tosefes ("addition"), light that comes from above; as it is written, "And Yosef was the one who provided," etc., and "Yosef sustained his father," etc. And see what is written on the verse "And Yehudah approached him."

28 והיינו שכל ההמשכות וגילוי אלקות בנבראים הוא ע"י נשמת יוסף ובנימין הצדיק הוא העלאה מלמטה למעלה

That is, all the drawing down and revelation of G-dliness in created beings is through the soul of Yosef. And Binyamin the tzaddik is elevation from below to above;

והיינו שהתעלות כל הנבראים ליכלל תחת כנפי השכינה הוא ע"י נשמת בנימין בן ימין בנו של אברהם איש החסד ימין מקרבת וכמ"ש והוכן בחדס כסאו.

that is, the elevation of all created beings, to be included under the wings of the Shechinah, is through the soul of Binyamin, ben yamin ("son of the right"), the son of Avraham, the man of kindness, [for] "the right hand draws near," as it is written, "And His throne shall be established in kindness."

וע"כ שניהם קרויין צדיקים כי צדיק הוא בחי' התקשרות משפיע ומקבל אלא שיוסף הוא צדיק עליון שמקשר המשפיע למקבל וממשיך השפע מלמעלה למטה.

Therefore both are called tzaddikim, for a tzaddik is the level of the bond between giver and receiver; only, Yosef is the upper tzaddik, who binds the giver to the receiver and draws the flow from above to below,

ובנימין הוא צדיק תחתון שמקשר המקבל להמשפיע ומעלה ממטה למעלה ועליהם נאמר צדיקים לעולם יירשו ארץ תרין צדיקים כו'

and Binyamin is the lower tzaddik, who binds the receiver to the giver and raises it from below to above. And of them it is said, "The righteous shall inherit the earth forever": two tzaddikim, etc.

(ועמ"ש מענין יוסף ובנימין בביאור ע"פ כי תשמע בקול בענין עיני ה' אל צדיקים ועמ"ש ע"פ בפ' תרומה בביאור ע"פ מי יתנך כאח לי)

(And see what is written on the subject of Yosef and Binyamin in the explanation of the verse "If you will listen to the voice," on "The eyes of Havayah are toward the righteous"; and see what is written in Parshas Terumah, in the explanation of the verse "O that you were as a brother to me.")

והיינו דקמפלגי תרין מלאכים ברקיעא חד אמר שהם כו' פי' שהחלוקת הוא באופן וסדר הגילוי אלקות שיהי' [שיהיה] על"ל [לע"ל] כבי"א [במהרה כימינו אמן] דכתיב עין בעין יראו.

And this is what the two angels in the firmament disagree about: one said shoham, etc. The meaning is that the disagreement is about the manner and order of the revelation of G-dliness that there will be in the Time to Come, speedily in our days, amen, as it is written, "They will see eye to eye."

כי הנה יש ב' מיני התגלות אם שיתעלו העולמות או שיהי' [שיהיה] המשכות אלקות בגילוי רב בהם מלמעלה למטה.

For there are two kinds of revelation: either that the worlds ascend, or that there be drawings-down of G-dliness into them, in great revelation, from above to below.

ועדי"מ שני בני אדם אחד עומד בהר גבוה והב' בבקעה מקום מדרון ושפל שיש ב' אופנים בקירובם או שיעלה התחתון או שירד העליון.

By way of analogy: two people, one standing on a high mountain and the second in a valley, a sloping, low place: there are two ways for them to come close, either the lower one goes up or the upper one comes down.

29 והנה מיכאל שמדתו בחי' חסד בחר שוהם שהוא מדרגתו של יוסף הצדיק דהיינו שיהי' [שיהיה] גילוי אלקות מלמעלה למטה והגם שלא ישתנו העולמות ממדרגתם כ"כ [כל כך] לפי ערך הגילוי האור אעפ"כ [אף על פי כן] יהיה בהם הגילוי הגדול והעצום

Now, Michael, whose attribute is the level of Chesed (kindness), chose shoham, which is the level of Yosef the tzaddik: that there be a revelation of G-dliness from above to below; and although the worlds will not change from their level so much, in proportion to the revelation of the light, nevertheless the great and mighty revelation will be in them.

והיינו דכתיב לעתיד לבוא ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' וגבריאל שמדתו בחי' גבורה בחר ישפה בחינת בנימין הצדיק

And this is what is written of the Time to Come, "And the glory of Havayah shall be revealed, and all flesh shall see," etc. And Gavriel, whose attribute is the level of Gevurah (restraint), chose yashfeh, the level of Binyamin the tzaddik:

דהיינו שיתעלו העולמות ויזדככו ויכוך ועילוי רב עד שיהיו בחי' כלי הראוי לקבל הגילוי העצום ההוא וכמשל הנכנס לבית המלך להיכל מלכותו פנימה.

that is, that the worlds ascend and be refined with great refinement and elevation, until they are the level of a vessel fit to receive that mighty revelation, as in the analogy of one who enters the king's house, into his royal palace within.

30 והוא כעין שהיה משה בהר שנאמר ומשה עלה כו' שאז לחם לא אכל כו' ואפי' [ואפילו] מן שנקי לחם אכירים שמלאכי השרת ניזונים בו לא אכל כו' משא"כ כשהיה למטה אכל.

This is akin to Moshe on the mountain, as it is said, "And Moshe went up," etc., when "he ate no bread," etc.; and even the manna, which is called "bread of the mighty," on which the ministering angels are nourished, he did not eat, etc.; whereas when he was below, he ate.

והגם שמעלתו ואכילתו גבוה מאד שהרי גם כשהיה למטה ואכל הי' [היה] הגוף טהור ומזוכך כך כך עד שתמיד היה מוכן לנבואה עצומה וגילוי אור ה' מבחי' אצילות בלי שום הכנה כו'.

And although his level and his eating were very high, for even when he was below and ate, the body was so very pure and refined that he was always ready for mighty prophecy and the revelation of the light of G-d from the level of Atzilus, without any preparation, etc.,

31 ועכ"ז [ועם כל זה] כשעלה בהר לא אכל כו'. ועד"ז ענין אליהו שעלה בסערה השמימה. וכך הוא ענין עליות העולמות שיתעלו ויזדככו הכלים והגוף וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] דעשיי' [דעשייה] נכלל ביצי' [ביצירה] ויצירה בבריאה כו'. ועד"ז יש עליות אין קץ כו'.

nevertheless, when he went up the mountain he did not eat, etc. Along these lines is the matter of Eliyahu, who went up in a storm to heaven. And so is the matter of the ascents of the worlds: that the vessels and the body will be elevated and refined, as is written in Etz Chaim, that Asiyah will be included in Yetzirah, and Yetzirah in Beriah, etc. And along these lines there are ascents without end, etc.

32 וזהו בחי' ישפה יש פה ואמר הקב"ה להוי כדין וכדין שיתקיימו בק הבחינות ושיהיו שני המדרגות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה וכמ"ש במ"א ע"פ והתהלכתי בתוכם כו' ב' בחי' הילוך כו'.

And this is the level of yashfeh: yesh peh, "there is a mouth." And the Holy One, blessed be He, said, "Let it be like this and like this": that both levels be upheld, and that both levels be, from above to below and from below to above, as is explained elsewhere on the verse "And I will walk among you," etc.: two kinds of walking, etc.

וזהו ענין כ"ד כ"ד ב"פ [כ"פ פעמים] כד אותיות דבשכמל"ו [דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] דק"ש [דקריאת שמע] של שחרית וערבית כי שחרית הוא בחי' המשכה מלמעלה למטה במדת מלכותו ית'

And this is the matter of kaf-dalet, kaf-dalet: twice the twenty-four letters of "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever" in the Shema of the morning and of the evening. For the morning is the level of drawing down from above to below in the attribute of His sovereignty, may He be blessed,

כי הוא מבחינת חסד כמארו"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אברהם תיקן תפלת שחרית שנאמר וישכם אברהם בבקר כו' וערבית הוא בחי' עליות המלי' ממטה למעלה ושניהם כאחד טובים כו'.

for it is from the level of Chesed, as our Sages, of blessed memory, said, "Avraham instituted the morning prayer, as it is said, 'And Avraham rose early in the morning,'" etc.; and the evening is the level of the ascents of Malchus from below to above; and "both of them are equally good," etc.

(ועיין מ"ש סד"ה וידעת היום להיות שהיום הוא עם הלילה כו' ברישא חשוכא והדר נהורא כו' ע"ש
ובד"ה רני ושמחי בענין רננא ברמשא ושמחה בצפרא וע"ז ח"א [זהר חלק א])

(And see what is written at the end of the discourse beginning "Know this day," that the day is with the night, etc., "first darkness and then light," etc., see there; and in the discourse beginning "Sing and rejoice," on "joyful song in the evening and gladness in the morning"; and see the Zohar, Part I)

(חיי שרה קל"ג א') בענין תפלת ערבית ועמ"ש סד"ה והיה מספר בני ישראל בענין כי גדול יום:

(Chayei Sarah, 133a) on the evening prayer; and see what is written at the end of the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be," on "For great is the day."

33 ה ושעריך לאבני אקדה אלו נוי"ן שערי בינה כו'. פי' כמו השער שמשמש כניסה ויציאה כך יש נוי"ן

שערי בינה שבהם נכנסת ההמשכה הנמשכת ונשפעת בהן מהחכמה

5. "And your gates of ekdach stones": these are the fifty gates of Binah, etc. Meaning: just as a gate serves for entering and leaving, so there are fifty gates of Binah, through which enters the drawing-down that is drawn and flows into them from Chochmah,

דהיינו מבחי' האין שלמעלה מהשגה בההשגה כו' וגם מהם יוצאת ההשפעה המושפעת מן הבינה שהוא
בחי' השגה והתבוננות בהמדות שיהיו המדות מתפעלים מהשגת השכל

that is, from the level of ayin ("nothing"), which is above comprehension, into comprehension, etc.; and also from them goes out the flow that is bestowed from Binah, which is the level of comprehension and contemplation, into the emotive attributes (middos), so that the attributes are stirred by the intellect's comprehension,

וכמ"ש בזהר ע"פ נודע בשערים בעלה כל חד לפום שיעורא דיליה לפום מאי דמשער בלבי' כו'. ועמ"ש
מענין נש"ב [נ' שערי בינה] בד"ה עיני כל ובד"ה וספרתם לכם.

as is written in the Zohar on the verse "Her husband is known in the gates": each one according to his own measure, according to what he estimates in his heart, etc. And see what is written on the subject of the fifty gates of Binah in the discourse beginning "The eyes of all" and in the discourse beginning "And you shall count for yourselves."

34 והנה כעת בגלות מחמת כי הלב מטומטמת אין המוח שליט עליה כ"כ [כל כך] שתתפעל מחמת השגת השכל

Now, at present, in exile, because the heart is stopped up (metumtam), the mind does not rule over it so much that it is stirred by the intellect's comprehension;

כי עבירה מטומטמת לבו של אדם כו' ונקרא לב האבן ולעתיד כשיתגלה אלקותו ית' ויטהר לבבנו for "sin stops up a person's heart," etc., and it is called "the heart of stone." But in the Time to Come, when His G-dliness, may He be blessed, is revealed and our hearts are purified,

אזי נאמר ושעריך לאבני אקדח הוא מלשון כי אש קדחה בפ' האזינו כקדוח אש המסיס כו' then it will be said, "And your gates of ekdach stones." Ekdach is from the term in "For a fire is kindled (kadchah)," in Parshas Ha'azinu, [and] "as fire kindles (kekdo'ach) brushwood," etc.

(בישעיה רס"י [ריש סימן ס"ד]) והיינו על ידי השערים דבינה הנמשכות במדות גם לב האבן תתלהב ותתלהט (in Isaiah, at the beginning of chapter 64). That is, through the gates of Binah that are drawn into the emotive attributes (middos), even the heart of stone will be kindled and set aflame;

כי אפי' [אפילו] אם אבן הוא נימוח ע"י התבוננות לפי שאז לא יהיה שום מונע ומסתיר כלל. וזהו בחי' אהבה בתגבורת עצומה עד אשר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה.

for "even if it is stone, it melts" through contemplation, since then there will be nothing at all that holds back or conceals. And this is the level of love with mighty intensity, until "many waters cannot quench the love."

ולכן נמשלה לאבני אקדח שהארתן חזקה מהארת האש שהרי מים מכבים אש אבל הארת אבן טוב מים רבים לא יוכלו לכבותה כו'.

Therefore it is likened to ekdach stones, whose radiance is stronger than the radiance of fire: for water extinguishes fire, but the radiance of a precious stone, "many waters cannot quench" it, etc.

35 והנה אקדח הוא מלשון עתיד כי בחי' זו תהיה לע"ל [לעתיד לבוא] דוקא אבל כעת בגלות הוא לב האבן כפשוטו.

Now, ekdach is in the future tense, for this level will be in the Time to Come specifically; but now, in exile, it is a heart of stone in the plain sense.

וזהו העבודה לייגע ע"א לפתוח לבו על ידי התעוררות רחמים על ניצוץ אלקות שבנפשו כו' ועמ"ש בפ' חקת ע"פ באר חפרוה שרים כו'.

And this is the service: to exert himself to open his heart through arousing compassion on the spark of G-dliness in his soul, etc. And see what is written in Parshas Chukas on the verse "The well that the princes dug," etc.

36 וכל גבולך לאבני חפץ הם ל"ב נתיבות החכמה כי הנה הטעם שהמשכות הנמשכים מבינה נקראו שערים ושמחמה נקראו נתיבות הוא להיות

"And all your borders of precious stones (avnei chefet)": these are the thirty-two paths of Chochmah (wisdom). For the reason why what is drawn from Binah is called "gates" and what is drawn from Chochmah is called "paths" is

כי השערים משמשים כניסה ויציאה לרבים ואינם הולכים למרחוק וכך מבחי' בינה נמשכה ההשפעה במדות בגילוי רב ובינה עד הוד בלבד אתפשטת אבל הנתיב מצער הוא והולך למרחוק לשדות ומדבריות.

that gates serve for the coming in and going out of many and do not lead far; and so from the level of Binah the flow is drawn into the emotive attributes in great revelation, and "Binah extends only as far as Hod." But a path is narrow and leads far away, to fields and wildernesses.

37 וכך ההמשכה מחכמה נמשכת בבחי' העלם והסתר וגם למרחוק והוא התורה שהיא גדולת חכמתו ית' ונתלבשה בדברים גשמיים פאה וביכורים תרומות ומעשרות וקרבנות כו'.

So too the drawing down from Chochmah is drawn in a manner of hiddenness and concealment, and also far away. And this is the Torah, which is the greatness of His wisdom, may He be blessed, and is clothed in physical things: pe'ah and bikkurim, terumos and ma'asros, and offerings, etc.

וזהו ג"כ פי' גבולך כי כל התורה היא ג"כ בשיעורים וגבולים כך כשר וכך פסול כמוכ סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה. וכן ביטול בס' וערלה במאתים וכיוצא.

And this is also the meaning of "your borders" (gevulayich): for the whole Torah, too, is in measures and limits, so much is valid and so much invalid; for example, a sukkah that is higher than twenty cubits is invalid; and likewise nullification in sixty, and orlah in two hundred, and the like.

38 והנה לעתיד כתיב וכל גבולך יהיה לאבני חפץ שע"י הנתיבות דחכמה הנמשכים במדות גם לב האבן

תהיה חפיצה ושוקקה לדבקה בו ית'

Now, of the Time to Come it is written, "And all your borders shall be of precious stones (avnei chefet)": that through the paths of Chochmah that are drawn into the emotive attributes, even the heart of stone will desire and long to cleave to Him, may He be blessed.

והיא האהבה פנימיות שלמעלה במדרגה מאהבה ברשפי אש הנק' אבני אקדה הנולדים משערים דבינה שהוא אהבה חיצונית בהגלות נגלות לעין כל

And this is the inner love, which is higher in level than the love "in flashes of fire" that is called ek-dach stones, born of the gates of Binah, which is an outer love, "openly revealed" to every eye;

אבל החפיצה היא אהבה פנ' ימית ואם שהיא מסותרת ואינה נגלית לעין הרוואה (ועמ"ש בד"ה וידעת היום בענין וכל הלבבות יראוך וכל קרב וכליות יזמרו)

but the desire (chafetzah) is an inner love, and although it is hidden and not revealed to the eye of the beholder (and see what is written in the discourse beginning "Know this day," on "And all hearts shall fear You, and all innermost parts and kidneys shall sing"),

אבל היא מתוך תוך קרבו ועמוקה כ"כ [כל כך] עמוק עמוק עד אשר יכולה נפשו להסתלק מחמתה לגמרי כאשר לא תשיג די מבוקשה.

yet it comes from the very innermost of his being, and is so deep, "deep, deep," that his soul could expire entirely because of it, when it does not attain enough of what it seeks.

וכעין המעשה באדם א' שהעלה בלבו טינא כו' כי זהו פ"י חפץ הוא החשק מופלג בפנימיות עד אשר נדבקה נפשו ממש באותו דבר שחושק כמו שנאמר גבי שכם כי חפץ בבת יעקב כו'.

It is akin to the story of a certain man whose heart grew sick [with longing], etc.; for this is the meaning of chefet: a longing that is exceedingly inward, until one's soul literally cleaves to the thing he longs for, as it is said of Shechem, "for he desired (chafetz) the daughter of Yaakov," etc.

39 ובח"י אהבה בחפיצה וחשיקה זו נמשכת מבחי' נתיבות החכמה דוקא שהוא בח"י העלם ונולדה ממנו

האהבה בתעלומות לבו

And this level of love, in desire and longing, is drawn from the level of the paths of Chochmah specifically, which is the level of concealment, and from it is born the love in the hidden recesses of his heart;

אבל מבחי' בינה שהוא ההשגה בגילוי נולדה האהבה ברשפי אש מתגבורת יסוד האש האלקי שכנפש ונקי' אבני אקדח כנ"ל. (עמשי"ל [עיין מה שכתוב לעיל] מענין זה על פרשה ראה אנכי נותן כו').

whereas from the level of Binah, which is comprehension in revelation, is born the love "in flashes of fire," from the intensity of the element of G-dly fire in the soul, and it is called ekdach stones, as mentioned above. (See what is written above on this subject on the parsha "See, I set before you," etc.)

והנה סיפיה דקרא וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] אין רבים פחות משלשה.

Now, the end of the verse is, "And all your children shall be taught of Havayah, and great (rav) shall be the peace of your children." And our Sages, of blessed memory, said: "'Many' (rabim) is no fewer than three."

והענין כי יש ג' בחי' בשלום שהוא התקשרות המשפיע עם המקבל והם ג"פ [ג' פעמים] שלום עליכם שאומרים בשעת קידוש לבנה.

The explanation is that there are three levels in peace, which is the bond of the giver with the receiver; and they are the three times we say "Peace be upon you" at the Sanctification of the Moon.

הא' הוא בחי' יוסף צדיק עליון שהוא המשים שלום ע"י שמקשר המשפיע אל המקבל מלמעלה למטה.

The first is the level of Yosef, the upper tzaddik, who makes peace by binding the giver to the receiver, from above to below.

40 והב' הוא בחי' בנימין הצדיק תחתון שגם הוא משים שלום ע"י שמקשר המקבל להמשפיע ומעלהו ממטה למעלה וקישור וחיבור של שניהם הוא בחינה שלישית בשלום.

The second is the level of Binyamin, the lower tzaddik, who also makes peace, by binding the receiver to the giver and raising it from below to above. And the binding and joining of the two of them is a third level in peace.

והוא מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] שלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא של מטה וקישור וחיבור פמליא של מעלה בשל מטה הוא ע"י בחי' שלישית (ויש לומר שהוא ע"ד הנזכר בענין לעשות הישר כו' סד"ה כי תשמע).

And this is the saying of our Sages, of blessed memory, "peace in the household above and peace in the household below"; and the binding and joining of the household above with that below is through the third level (and one may say that it is along the lines of what is mentioned on "to do what is right," etc., at the end of the discourse beginning "If you will listen").

וזהו שכתוב ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו ואח"כ כתיב ויבך עליהם כו'.

And this is what is written, "And he fell upon the neck of Binyamin his brother and wept, and Binyamin wept upon his neck," and afterwards it is written, "and he wept upon them," etc.

וענין הבכיה הוא כי א"א להיות קישור וחיבור מדרגה התחתונה בעליונה הימנה בין ע"י עליית התחתון ובין ע"י ירידת העליון אם לא ע"י התעוררות רח"ר [רחמים רבים] והיינו ע"י הבכיה כנ"ל וכמ"ש לע"ל [לעתיד לבוא] בבכיה יבואו כו'.

The meaning of the weeping is that it is impossible for a lower level to be bound and joined with the level above it, whether through the ascent of the lower or through the descent of the upper, except through an arousal of abundant mercy, that is, through weeping, as mentioned above; and as it is written of the Time to Come, "With weeping they will come," etc.

(ועמ"ש מזה בפ' וישלח סד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה וע"פ וקבל היהודים) והנה תחלה כתיב וכל בניך למודי ה'

(And see what is written on this in Parshas Vayishlach, at the end of the discourse beginning "And he took from what came into his hand a gift," and on the verse "And the Jews accepted.") Now, first it is written, "And all your children shall be taught of Havayah,"

כי אימתי יהיה רב שלום כשהם למודי הוי' כמ"ש ודברי אשר שמתי בפיו כו' אני המשנה המדברת כו' כמ"ש במ"א וד"ל [ודי למבין]:

for when will there be "great peace"? When they are "taught of Havayah," as it is written, "And My words that I have put in your mouth," etc.; "I am the Mishnah that speaks," etc., as is explained elsewhere; and this suffices for one who understands.

41 קיצור

Summary

42 (א) ענין שמשותיך שמש הוי' ושמש צדקה. יג"מ [י"ג מדות] שמאירים בר"ח [בראש חודש] אלול והרי עיקר התגלותם ביום הכפורים ובעשי"ת [ובעשרת ימי תשובה].

(1) The matter of shimshosayich: the sun of Havayah and the sun of tzedakah. The Thirteen Attributes, which shine on Rosh Chodesh Elul; and yet their main revelation is on Yom Kippur and in the Ten Days of Teshuvah.

ועיין בזח"ב [בזהר חלק ב'] משפטים [קט"ו סע"ב [סוף עמוד ב]] פקודי [רכ"ד סע"ב [סוף עמוד ב]] אמור [ד"ק ע"ב] ענין התשובה כי נש"י [נשמות ישראל] עלו במחשבה והחכמה היא למעלה מהמחשבה ויש בחי' למעלה מהחכמה:

And see the Zohar, Part II, Mishpatim (end of 115b), Pekudei (end of 224b), Emor (folio 100b). The matter of teshuvah: for the souls of Israel arose in thought, and Chochmah is above thought, and there is a level above Chochmah.

43 (ב) והתשובה הוא אליך ה' נפשי אשא. אליך ממש וזהו למס"נ [למסירות נפש] באחד. הווא בחינת יחידה שהיא תתכלל באחד. עמ"ש ע"פ אחת היא יונת.

(2) And teshuvah is "To You, Havayah, I lift up my soul": to You, truly; and this is giving over the soul (mesirus nefesh) at "One." This is the level of Yechidah, which will be included in the One. See what is written on the verse "One is my dove."

אך צ"ל ומכפירים יחידתי. כי אריה כתר דקליפה עמ"ש סד"ה וידבר דעשה"ד [דעשרת הדברות]. והיינו ע"י וצדקה תרומם.

But there must be "and from the young lions, my only one," for the lion is the Keser (the Crown) of kelipah; see what is written at the end of the discourse beginning "And [G-d] spoke," on the Ten Commandments. And this is through "and tzedakah exalts."

וזהו בכל מאדך בכל ממונך: (ג) וזהו ענין התגלות יג"מ [י"ג מדות] שבאלול וע"ד שתיקנו התעוררות רחמים בשתים שלפניה דק"ש [דקריאת שמע].

And this is "with all your might": "with all your money." (3) And this is the meaning of the revelation of the Thirteen Attributes in Elul, and along the lines of their instituting the arousal of mercy in the two [blessings] before the Shema,

שיוכל לבא לקי"ש [לקריאת שמע] ושמ"ע [ושמונה עשרה]. וזהו ענין שמש צדקה המרפא. ואח"כ באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] זהו ענין שמש הוי".

so that one can come to the Shema and the Shemoneh Esreh. And this is the matter of the sun of tzedakah that heals. And afterwards, through the arousal from below, an arousal from above: this is the matter of the sun of Havayah.

או י"ל [יש לומר] שמש צדקה זהו ענין הקב"ה מוציא חמה מנרתקה. ועמ"ש בביאור ע"פ אחרי הוי" גבי בין עובד אלקים לאשר לא עבדו

Or it can be said that the sun of tzedakah is the matter of "the Holy One, blessed be He, takes the sun out of its sheath." And see what is written in the explanation of the verse "After Havayah," on "between one who serves G-d and one who has not served Him"

(ועיין מענין שמש צדקה ברבות משפטים פלי"א קמ"ט א' ויצא פס"ח וישלח פע"ח רות מ"ו ג' בפסוק ויען בועז קהלת ס"פ וזרח השמש וס"פ לך אכול בשמחה בגמ' [בגמרא] פ"ק [פרק קמא] דתענית ח' ב' פ"ק [פרק קמא] דנדרים ח' ב' פ"ק [פרק קמא] דע"ז [דעבודה זרה] ד"ד ע"א.

(and see on the subject of the sun of tzedakah in [Midrash] Rabbah: Mishpatim, section 31 (149a); Vayetzei, section 68; Vayishlach, section 78; Ruth (46c), on the verse "And Boaz answered"; Koheles, at the end of "And the sun rises" and at the end of "Go, eat with joy"; in the Gemara, the first chapter of Taanis, 8b; the first chapter of Nedarim, 8b; the first chapter of Avodah Zarah, folio 4a.

זח"א [זהר חלק א] וירא צ"ח א' חיי קל"א א' ח"ב [חלק ב'] בשלח נ"ט סע"א [סוף עמוד א] ויקהל רי"א ב' ח"ג [חלק ג'] אמור פ"ח א' נשא קל"ב ב':

Zohar, Part I: Vayera, 98a; Chayei [Sarah], 131a; Part II: Beshalach, end of 59a; Vayakhel, 211b; Part III: Emor, 88a; Nasso, 132b).

44 (ד) וזהו ענין שהם וישפה שהם יוסף ובנימין. כי יוסף הוא המשכה מלמעלה למטה ובנימין הוא עליות מלמטה למעלה והיינו כענין ב' בחי' שמש הנ"ל.

(4) And this is the matter of shoham and yashfeh, which are Yosef and Binyamin: for Yosef is drawing down from above to below, and Binyamin is ascents from below to above; and this is like the matter of the two levels of "sun" mentioned above.

וזהו כענין מיכאל וגבריאל. להיות כדין וכדין וזהו כדכד ב"פ [בי פעמים] כד אותיות דבשכמל"ו [דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שחרית וערבית.

And this is like the matter of Michael and Gavriel: that it be “like this and like this.” And this is kadkod: twice the twenty-four letters of “Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever,” morning and evening.

(ועיין מענין בנימין במא"א [במאורי אור] אות ב' סעיף ס"ב ומענין כדכד שם אות כ"ף ס"ל ובאות דל"ת סל"ג):

(And see on the subject of Binyamin in Me'orei Or, letter beis, section 62; and on the subject of kadkod, there, letter kaf, section 30, and in letter dalet, section 33.)

45 (ה) ואזי מבחי' ושעריך נש"ב [ני שערי בינה] יומשכו אבני אקדח לשון כקדוח אש הוא אהבה ברשפי אש.

(5) And then, from the level of “and your gates,” the fifty gates of Binah, there will be drawn “ekdach stones,” a term [from] “as fire kindles (kekdo'ach)”: this is love “in flashes of fire.”

וכל גבולך שהם ל"ב נתיבות חכמה יהיה לאבני חפץ ע"ד ארץ חפץ ורב שלום אין רבים פחות משלשה.
“And all your borders,” which are the thirty-two paths of Chochmah, will be of “stones of desire” (avnei chefetz), in the manner of “a land of desire.” “And great (rav) peace”: “‘many’ is no fewer than three.”

כי כדין וכדין זהו ב' בחי' מה שכל א' בפ"ע [בפני עצמו] היא שלום והתחברות עליון ותחתון.

For “like this and like this” is two levels, each of which by itself is peace and a joining of upper and lower.

אך קשר וחיבור ב' הבחי' יחד ע"ד עושה שלום בין מיכאל וגבריאל זהו בחי' ג'. ועמ"ש בפ"י שלום שלום לרחוק ולקרוב בד"ה וידעת היום:

But the binding and joining of the two levels together, in the manner of “He who makes peace” between Michael and Gavriel, is the third level. And see what is written on the meaning of “Peace, peace to the far and to the near” in the discourse beginning “Know this day.”



LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/reeh/6/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok